

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 15 grudnia 2010 r.

**Zarząd
Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA
w Jastrzębiu Zdroju**

LKA-4101-10-11/2010/P/10/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Jastrzębskiej Spółce Węglowej SA² w Jastrzębiu Zdroju w zakresie gospodarowania odpadami z wydobywania węgla kamiennego w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 27 września 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Zarządu Spółki w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę - nie obejmującą ocen działań związanych z funkcjonowaniem (w powyższym zakresie) Kopalni Węgla Kamiennego „Krupiński” w Suszcu, zawartych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 8 listopada 2010 r., znak: LKA-4101-10-01/2010/P/10/134 (ocena pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości), skierowanym do Zarządu Spółki - uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanej dalej „Spółką”.

Spółka³ w okresie objętym kontrolą wytworzyła łącznie 30 726 512 Mg odpadów z wydobycia węgla kamiennego⁴ o kodach 01 01 02⁵, 01 04 12⁶ i 01 04 81⁷, z tego: 10 777 262 Mg w 2007 r., 8 626 262 Mg w 2008 r., 7 110 342 Mg w 2009 r. i 4 212 646 Mg w I półroczu 2010 r. Stwierdzono, że zgodnie z przyjętym przez Spółkę sposobem postępowania z produktami wytworzonymi w procesie wydobycia i przeróbki węgla, w dwóch Kopalniach Węgla Kamiennego (KWK) „Jas-Mos” i „Krupiński”, części z nich nie ewidencjonowano jako odpady i nie wykazywano w powiązanej z nią sprawozdawczości, lecz traktowano jako masy skalne. W ten sposób w procesie wydobycia i przeróbki węgla wykazano łącznie 6 843 985 Mg mas skalnych, z tego: 1 215 887 Mg w 2007 r., 2 488 633 Mg w 2008 r., 2 037 841 Mg w 2009 r. i 1 101 624 Mg w I półroczu 2010 r., w tym z KWK Krupiński odpowiednio 276 503 Mg, 1 681 592 Mg, 1 561 703 Mg i 822 966 Mg.

NIK, mając na uwadze przedstawione w odpowiedzi na wcześniejsze wystąpienie pokontrolne stanowisko Zarządu (dotyczące skomplikowanej sytuacji prawnej tzw. „mas skalnych” powstających w procesie wydobycia i przeróbki węgla oraz postulat wystąpienia do organów administracji w celu uzyskania ich interpretacji), wskazuje, że w tym przypadku ten sam produkt traktowano w części jako odpad, a w części jako masę skalną.

Z ww. ilości wytworzonych odpadów odzyskowi poddano ogółem (wraz z przekazanymi innym odbiorcom) 27 360 173 Mg (89 %) odpadów z wydobycia węgla, w tym 3 892 989 Mg (12,7 %) w procesie odzysku poza instalacjami oraz 524 962 Mg (1,7 %) do rekultywacji terenów niekorzystnie przekształconych. Pozostała część odpadów - 3 366 339 Mg (11 %) - unieszkodliwiono w ramach własnej działalności Spółki w obiekcie unieszkodliwiania odpadów.

1. W okresie objętym kontrolą pozytywnie oceniono: Utworzenie w Spółce komórek organizacyjnych oraz określenie ich zadań w zakresie gospodarowania ww. odpadami.

Zgodnie z regulaminami organizacyjnymi Spółki zadania w powyższym zakresie realizowały trzy zespoły: Sprzedaży Węgla Energetycznego i Kamienia, Przeróbki Mechanicznej Węgla oraz Ochrony Środowiska, przy czym do zadań ostatniego z nich należała koordynacja gospodarki odpadami, w tym prowadzonej przez zakłady Spółki rekultywacji terenów z użyciem odpadów. Pracownicy, wykonujący obowiązki związane z gospodarką odpadami z wydobycia węgla, posiadali zakresy czynności służbowych oraz

³ W skład JSW SA wchodziło 6 kopalń.

⁴ Zwane dalej „odpadami z wydobycia węgla”

⁵ Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali.

⁶ Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11.

⁷ Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80.

szczegółowe zakresy obowiązków, stosownie do zadań wykonywanych przez te zespoły. Ponadto Biuro Kontroli Wewnętrznej i Audytu Spółki przeprowadzało kontrole w tym zakresie. W przypadku jednej z trzech tych kontroli, przeprowadzonej w Kopalni Węgla Kamiennego (KWK) „Jas-Mos” w zakresie prowadzenia dokumentacji wjazdu i wyjazdu samochodów wywożących odpady z wydobywania węgla, wydano zalecenia pokontrolne i uzyskano informację Dyrektora ww. Kopalni o sposobie ich realizacji.

2. Przyjęcie do realizacji przez Zarząd, uchwałą Nr 435/VI/2008 z dnia 10 lipca 2008 r., „Strategii gospodarki odpadami poprodukcyjnymi–górnictwami w JSW SA”, którą opracowano z uwzględnieniem zapisów i podstawowych celów zawartych w „Strategii działalności JSW SA w latach 2007–2015”⁸, tj. ograniczenia i zminimalizowania negatywnego oddziaływania wytwarzanych produktów ubocznych i odpadów na środowisko naturalne oraz zwiększenia przychodów przez racjonalne gospodarowanie nimi. W ramach ujętych w Strategii gospodarki odpadami przedsięwzięć, mających na celu ograniczenie ilości wytworzonych odpadów, przez właściwe dostosowanie maszyn wydobywczych i obudów zmechanizowanych do grubości eksploatowanych pokładów, w KWK „Zofiówka” w sierpniu 2009 r. rozpoczęto eksploatację pokładów niskich z wdrożeniem tzw. ścianowej techniki strugowej. W związku z pozytywną oceną tej techniki eksploatacji węgla, w oparciu o programy eksploatacji pokładów cienkich, planuje się jej pełne wdrożenie w tej Kopalni oraz w KWK „Jas-Mos”.
3. Ustalenie, w przyjętych uchwałami Zarządu regulaminach, procedur określających sposób postępowania przy stosowaniu w Spółce ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹, jak i w sprawach udzielania zamówień, dla których nie jest wymagane stosowanie tej ustawy (regulaminy postępowania przetargowego oraz zawierania umów na dostawy, usługi i roboty budowlane w Spółce). Regulaminy te szczegółowo określały zasady i tryb postępowania związany z udzielaniem zamówień, zakres podejmowanych decyzji oraz zasady powoływania i tryb pracy komisji przetargowych. Podkreślić należy, że w regulaminach do postępowań nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych wprowadzono przetarg, jako tryb udzielania zamówień.

⁸ Przyjęta do realizacji Uchwałą Nr 397/VI/2007 Zarządu Spółki z 14.11.2007 r.

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwana dalej „ustawą Prawo zamówień publicznych”.

Ustalono także zasady postępowania, związane ze sprzedażą odpadów¹⁰ górniczych z bieżącej produkcji kopalń Spółki, w regulaminie sprzedaży odpadów górniczych, przyjętym przez Zarząd uchwałą Nr 437/VI/08 z dnia 10 lipca 2008 r., zastąpionym (obowiązującym od 1 lipca 2010 r.) regulaminem sprzedaży odpadów wydobywczych i kruszyw skalnych (uchwała Zarządu nr 379/VI/10 z 24 czerwca 2010 r.).

4. Przeprowadzenie dwóch postępowań o udzielenie zamówień publicznych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych na usługi odbioru i zagospodarowania odpadów z wydobycia węgla, gdy przepis art. 132 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, w związku z art. 133 ust. 1, zobowiązywał podmioty, wymienione w art. 3 ust. 1 pkt 4, do stosowania tej ustawy przy udzielaniu zamówień w celu wykonywania działalności polegającej m.in. na wydobywaniu węgla kamiennego.

Postępowania te - udzielenie zamówień na kompleksową obsługę w KWK „Zofiówka” placów magazynowych i składowiska odpadów powęglowych „Pochwacie” oraz na kompleksową eksploatację stacji przeładunkowej odpadów górniczych z wagonów kolejowych wraz z obsługą placu budowy obiektu budowlano-ziemnego do rzędnej +320 m n.p.m. na terenie składowiska „Kościelniok” KWK „Pniówek” - przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z obowiązującymi w Spółce procedurami oraz z zachowaniem wymagań określonych w ww. ustawie. W szczególności dotyczyło to przyjętego trybu postępowania i ustalenia kryterium wyboru (cena) w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zamieszczania wymaganych ogłoszeń o prowadzonym postępowaniu, przyjętych rozstrzygnięciach prowadzonych postępowań (np. unieważnienia postępowania lub wyłonienia wykonawcy usług).

5. Wywiązywanie się z określonych w art. 98 ust. 1 i art. 133 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych obowiązków sprawozdawczych o udzielonych zamówieniach sektorowych, które przekazywano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczyło sprawozdanie, zgodnie z art. 98 ust. 2 ww. ustawy. Sprawozdania te obejmowały dane wymagane przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 r. w sprawie zakresu informacji

¹⁰ Do odpadów tych zaliczono: odpady z wydobywania kopalni innych niż rudy metali, pochodzące wprost z robót przygotowawczych i udostępniających (tzw. kamień szybowy – skała płonna) – kod 01 01 02; odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni (kamień z Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla) – kod 01 04 12 oraz odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla – kod 01 04 81.

zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania¹¹.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Zarządowi Spółki przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.

¹¹ Dz. U. Nr 155, poz. 1110 ze zm.